

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 343/2011-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. septembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej Advokátskou kanceláriou H., spol. s r. o., B., konajúcou prostredníctvom advokáta Mgr. J. H., vo veci namietaného porušenia jej práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6 CoE 184/2011 z 23. mája 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. augusta 2011 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 CoE 184/2011 z 23. mája 2011 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá *inter alia* poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Na základe zmluvy o úvere z 11. decembra 2003 poskytla sťažovateľka dlžníkovi – fyzickej osobe úver vo výške 165,97 €, ktorý bol spolu s ďalšími poplatkami dlžník povinný splácať v 8-ich dvojtýždňových splátkach. Na zabezpečenie úveru bolo priamo v zmluve o úvere dojednané, že splnomocnený zástupca dlžníka – v zmluve konkrétne určená osoba, je oprávnený, v prípade ak dlžník nesplní svoje povinnosti, ktoré mu zo zmluvy o úvere vyplývajú, vykonať právne úkony, a to najmä podpísať za dlžníka notársku zápisnicu o uznaní dlhu. Táto notárska zápisnica má pritom povahu exekučného titulu. Keďže dlžník neuhradil dve po sebe idúce splátky, dostal sa do omeškania so splácaním úveru, čím sa tento stal v zmysle podmienok úveru okamžite splatným. Preto bola 4. apríla 2004 spísaná pred notárom notárska zápisnica, ktorú za dlžníka podpísal jeho splnomocnený zástupca. Následne bol 10. júna 2004 podaný návrh na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi, ktorý na základe poverenia udeleného Okresným súdom Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) 15. júla 2004 začal nútený výkon rozhodnutia, t. j. exekúciu. Súdny exekútor podaním z 24. novembra 2010 dal podnet na zastavenie exekúcie, keďže podľa jeho názoru exekučný titul zaväzoval dlžníka na právom nedovolené plnenie. Okresný súd uznesením sp. zn. 1 Er 1210/2004 z 2. februára 2011 vyhlásil exekúciu za neprípustnú a zastavil ju. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 6 CoE 184/2011 z 23. mája 2011 tak, že potvrdil uznesenie okresného súdu ako vecne a právne správne.

3. Podľa názoru sťažovateľky napadnutým uznesením krajského súdu boli porušené jej práva vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 dohovoru v príčinnej súvislosti s právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Krajský súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu o neprípustnosti exekúcie a jej zastavení z dôvodu, že exekúcia nemôže byť vykonaná

na základe predloženej notárskej zápisnice. Okresný súd dospel k záveru, že dohoda o plnej moci ako súčasť zmluvy o úvere uzavretá medzi dlžníkom sťažovateľky a zástupcom (konkrétne určeným) je neplatná. Sťažovateľka totiž nepreukázala, že dlžník mal možnosť slobodnej voľby pri výbere splnomocneného zástupcu. Splnomocnenie bolo priamo súčasťou zmluvného formulára a nebolo ho možné meniť. Dlžník fakticky ani nemohol podpísať zmluvu o úvere bez uvedeného splnomocnenia. Z rozhodovacej činnosti bolo okresnému súdu navyše známe, že tento zástupca (Mgr. T. K.) v minulosti zastupoval sťažovateľku vo väčšine exekučných konaní vedených na okresnom súde. Týmto bol spochybnený základný predpoklad požadovaný pri plnej moci, a to, že splnomocnenec bude jednoznačne hájiť záujmy dlžníka. Z uvedeného dôvodu je splnomocnenie pre rozpor s dobrými mravmi neplatným právnym úkonom. Preto nebola ani notárska zápisnica, ktorú za dlžníka podpísal takto splnomocnený zástupca, spôsobilým exekučným titulom. Krajský súd vec uzavrel tak, že vzhľadom na neplatnosť plnej moci, je každý úkon, ktorý urobil splnomocnený zástupca za dlžníka, teda aj vyhlásenie o uznaní dlhu v notárskej zápisnici, absolútne neplatným úkonom.

Sťažovateľka poukázala na to, že súd prvého stupňa pri rozhodovaní o vydaní poverenia na vykonanie exekúcie už preskúmal exekučný titul (notársku zápisnicu), a tým sťažovateľka nadobudla právnu istotu a súčasne aj legitímne očakávanie vykonania exekúcie, a tým ochrany jej majetku. Okresný súd z podnetu exekútora začal konanie o zastavenie exekúcie, pričom pred začatím tohto konania neposkytol možnosť účastníkom exekučného konania vyjadriť sa k začatiu konania o zastavení exekúcie. Týmto postupom bola podľa sťažovateľky porušená rovnosť strán. Sťažovateľka tiež namietala vykonanie dokazovania z vlastného podnetu bez znalosti vôle strán, keď im nebol daný priestor na vyjadrenie sa k vykonaným dôkazom a ani možnosť navrhnúť nové dôkazy. Sťažovateľka na podporu svojich tvrdení interpretovala čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu, poukázala aj na konkrétne rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu.

4. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví, že napadnutým uznesením krajského súdu bolo porušené jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

a právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, napadnuté uznesenie zruší a prizná sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

6. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou,

porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

7. Ústavný súd je v súlade s § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný petitom sťažnosti (návrhom na rozhodnutie) a môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Namietané porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

8. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

9. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

10. Podľa § 58 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) exekúciu možno zastaviť na návrh alebo aj bez návrhu. Zatiaľ čo dôvody, na základe ktorých všeobecný súd obligatórne zastaví exekúciu (§ 57 ods. 1 Exekučného poriadku) alebo na základe ktorých fakultatívne pristúpi k takémuto rozhodnutiu (§ 57 ods. 2 Exekučného poriadku), podrobne upravuje Exekučný poriadok, ustanovenie okamihu, kedy tak má alebo môže urobiť, nie je explicitne daný. Z uvedeného je potrebné vyvodiť záver, že všeobecný súd rozhodne o zastavení exekúcie kedykoľvek v priebehu konania, len čo zistí, že sú dané dôvody na ukončenie núteného vymáhania pohľadávky. To znamená, že všeobecný súd je povinný v priebehu celého exekučného konania ex offo skúmať, či sú splnené všetky predpoklady na vedenie takéhoto konania. Jedným z týchto predpokladov je aj relevantný exekučný titul. Bez jeho existencie nemožno exekúciu vykonať. Krajský súd sa stotožnil s názorom okresného súdu, že splnomocnenie udelené dlžníkom dopredu určenému zástupcovi bolo neplatné a neúčinné, preto bol každý ďalší úkon, ktorý za dlžníka urobil jeho zástupca, absolútne neplatný. Z uvedeného dôvodu bola aj notárska zápisnica ako exekučný titul absolútne neplatná. Je preto ústavne akceptovateľný právny názor krajského súdu, že ak predložená notárska zápisnica ako exekučný titul je absolútne neplatná, v prebiehajúcej exekúcii nebolo možné pokračovať a bolo potrebné ju zastaviť. Na podmienku existencie a trvania exekučného titulu pritom súd prihliada v každej fáze exekučného konania, a to aj bez návrhu.

11. Ústavný súd taktiež poukazuje na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý v rozsudku z 27. januára 1997 vydanom pod sp. zn. 3 Cdo/164/1996 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že *„súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“*

Ústavný súd preto konštatuje, že napadnutým uznesením krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu práva sťažovateľky podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodov, ktorými v sťažnosti argumentuje, pretože už z povahy veci vyplýva, že v takýchto prípadoch rozhodne súd aj bez vyjadrenia účastníkov konania a aplikácia takých požiadaviek spravodlivého procesu, ako je kontradiktórnosť či rovnosť zbraní, potom neprichádza do úvahy. Krajský súd ako súd odvolací preto napadnutým uznesením poskytol náležitú ochranu sťažovateľkiným právam a postupoval správne, ak napadnuté rozhodnutie okresného súdu, ktoré bolo vydané v súlade s príslušnými ustanoveniami Exekučného poriadku, potvrdil.

Napadnutým uznesením krajský súd len interpretoval a aplikoval relevantné ustanovenia zákonov. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania tak nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

12. S prihliadnutím na postavenie ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a na odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu (ale aj okresného súdu), ako aj s poukazom na to, že obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (resp. základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Namietané porušenie práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu

13. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu *každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať*

zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravil užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

14. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd považuje za potrebné upriamiť pozornosť na svoju stabilizovanú judikatúru, súčasťou ktorej je aj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprocenčné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd nezistil porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označeného práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08, IV. ÚS 82/09, III. ÚS 103/2010).

Keďže v posudzovanom prípade porušenie (procesného) práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu ústavný súd nezistil, bolo potrebné sťažnosť sťažovateľky aj v časti namietajúcej porušenie jej práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu (hmotnoprávneho charakteru) odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

15. Navyše, ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu dospel k záveru, že z odôvodnenia uznesenia krajského súdu nemožno vyvodiť nič, čo by signalizovalo, že nimi došlo k zásahu do práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Všeobecné súdy svojím postupom aplikovali zákony podľa ich obsahu (v danom prípade predovšetkým ustanovenia Exekučného poriadku) a rozhodovali v zmysle ustálenej judikatúry formulovanej najvyšším súdom. Ústavný súd preto rozhodol aj v tejto časti sťažnosti tak, ako je už uvedené.

16. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu, ústavný súd sa už nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľky (návrh na zrušenie napadnutého uznesenia, priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a náhrady trov právneho zastúpenia), pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. septembra 2011